Ministerie van Financiën

TER BESLISSING, INDIEN MOGELIJK GAARNE 21 OKTOBER RETOUR

Aan
de minister 21|10

Directoraat-Generaal van de Rijksbegroting
Inspectie der Rijksfinanciën

Persoonsgegevens

nota

Kamerbrief uitwerking rentemaatregel op studieleningen

Datum
19 oktober 2026

Notanummer
2026-0000416910

Bijlagen
1 Concept Kamerbrief

Aanleiding

MOCW heeft toegezegd om voorafgaand aan de begrotingsbehandeling een Kamerbrief te sturen over de in het Coalitieakkoord (CA) opgenomen rentemaatregel. In de MR heeft zij afgelopen vrijdag mandaat gekregen deze na uw instemming te versturen.

Beslispunt en advies

Bent u akkoord met verzending van de brief (bijlage 1)? Wij adviseren u in te stemmen.

Toelichting

- In het CA staat: *We maximeren de rente voor studenten op 2,5%*. Hier is struc. 40 mln. voor gereserveerd op de Aanvullende Post.
- Ten tijde van het CA werd de langetermijnrente door het CPB geraamd op 2,7%. De kosten van het maximeren op 2,5% werden door OCW toen geraamd op struc. 40 mln. Tegenvallers zouden volgens OCW voor het generale beeld zijn. Daar was u uiteraard niet mee akkoord.
- Inmiddels is de langetermijnrente bij MEV opgelopen tot 3,3%, waarmee de kosten van deze maatregel stijgen tot 160 mln. struc. Daarnaast blijft deze maatregel risicovol vanwege 1) eventuele verdere oploop van de rente en 2) eventuele gedragseffecten (leen- en aflosgedrag van studenten), waarvan in de berekening is geabstraheerd.
- MOCW benoemt deze risico's in de brief en daarnaast twee alternatieven die zij heeft verkend die passen binnen het budget: 1) een rentekorting van 0,2% of 2) een bewegend renteplafond (in de basis hetzelfde als een rentekorting). Deze alternatieven worden door OCW als te beperkt gezien.
- Hiermee constateert MOCW dat zij met de struc. 40 mln. geen substantiële rentemaatregel kan uitwerken zoals dit wel beoogd was in het CA. Ook geeft MOCW helder aan dat een meer substantiële maatregel binnen haar begroting gedekt zou moeten worden en dat ze hiervoor niet kiest.
- MOCW neemt daarmee afscheid van de maatregel. Zij gaat graag het gesprek met de Kamer aan over een alternatieve invulling. Zij doet geen concreet voorstel. Volgens ambtelijk OCW valt o.a. te denken aan het verder verhogen van de uitwonendenbeurs.

Politiek/bestuurlijke context

Bescherming parlementair proces

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Doc nr.	Datum	Titel doc.	Lakgronden
1	24-3-2026	Nota - min - Maximeren rente studieleningen	Persoonsgegevens
2	3-4-2026	Nota - min - CA-maatregel 2,5 rente studieleningen	Persoonsgegevens
3	22-4-2026	Nota - min - BWO Rentemaatregel	Persoonsgegevens

Ministerie van Financiën

TER ADVISERING
Aan
de minister
29/3

Rijksbegroting
Inspectie der
Rijksfinanciën

Persoonsgegevens

Datum
24 maart 2026

Notanummer
2026-0000065528

Bijlagen
geen

nota

Maximeren rente studieleningen

Aanleiding

In het coalitieakkoord (CA) staat: "*we maximeren de rente voor studenten op 2,5%*".

Ongedekte claim in tekst, tabellen CA zijn leidend. Ergo, OCW moet zelf dekken obv realistische en goed onderbouwde raming om tegenvallers in generale beeld te voorkomen.

Beslispunt

Stemt u in met onze hieronder beschreven lijn? Dan zullen wij deze de komende weken uitdragen richting de RSDI op 14 april, waar deze maatregel voorligt als onderdeel van de beleidsbrief van OCW.

↳ niet akkoord met FIN

1. Er moet een realistische raming komen van de kosten;
2. OCW dient deze kosten in te passen binnen de CA-envelop van 1,5 mrd en hiervoor nu reeds een reservering te treffen;
3. De regeling wordt zo beheersbaar mogelijk vormgegeven;
4. Toekomstige mee- en tegenvallers zijn in overeenstemming met de begrotingsregels voor de OCW-begroting.

! ↳ Nee: het moet volledig beheersbaar.

↳ toekomstige tegenvallers zijn ook voor OCW, niet voor generale beeld.

Wij verwachten met name bij punt 3 en 4 politieke weerstand en daarom discussie in de RSDI.

Toelichting

- Voormalig studenten betalen over hun studieschuld een rente, die gekoppeld is aan de rente die de Staat betaalt. De rente die oud-studenten betalen komt als niet-belastingontvangst binnen op de OCW-begroting. Autonome mutaties in deze rente-ontvangsten kennen een generale behandeling.
- Het maximeren van de rente die oud-studenten betalen, leidt in potentie tot een derving van deze ontvangsten. Wij begrijpen dat de formatiel, op basis van informele input van OCW, heeft aangenomen dat deze maatregel structureel 40 mln. kost (niet met ons afgestemd). Daarbij rekende OCW met een rentestand van 2,7 % o.b.v. MEV.
- CPB raamt bij CEP inmiddels een lange rente van 2,9%. De kosten van de maatregel, zoals in de berekeningswijze van OCW, zijn daarmee gestegen naar 80 mln.

! Wellicht goed om MEV af te wachten om doorwerking potentiele inflatie-schok in beleidsrentes ECB mee te wegen.
↳ afspraak dat tegenvallers niet ten koste van generale beeld gaan.

- Daarnaast dekken de geraamde kosten de risico's niet. Allereerst is het o.i. aannemelijk dat er een gedragseffect optreedt waarbij studenten meer gaan lenen vanwege het plafond. Ook vormt de onvoorspelbaarheid van de lange rente een budgettair risico. Ter illustratie: een rente van 4%, zou leiden tot jaarlijkse kosten van ca. 300 mln. Ook deze risico's lagen bij de formatie niet op tafel en zijn vermoedelijk niet meegewogen.

! 26/3

- Ook kan het afhankelijk van de ontwikkeling van de rente aantrekkelijk worden om te lenen en het geld op een spaarrekening te zetten.
- De risico's zouden in de uitwerking enigszins beperkt kunnen worden door af te spreken dat de maatregel voorwaarden kent. Te denken valt aan:
  - Een rentekorting van maximaal 1% (kosten circa. 200 mln.);
  - Het plafond is alleen geldig wanneer de spaarrente lager is dan het renteplafond, anders is er een te groot risico op strategisch leengedrag;
  - De doelgroep wordt beperkt tot huidige of nieuwe afgestudeerden. Bij deze optie geeft OCW aan dat dit te complex is in de uitvoering en daardoor kostbaar.
- OCW stelt voor nu eenmalig een structurele reeks in te passen binnen de CA-envelop en toekomstige mee- en tegenvallers ten laste van het EMU-saldo te laten komen. Tegenover een stijgende rente op de Staatschuld staan dan in de toekomst geen hogere ontvangsten meer. O.i. zou OCW toekomstige mutaties specifiek moeten inpassen.
- OCW geeft aan dat inpassen van de kosten voor het renteplafond op de OCW-begroting niet mogelijk is vanwege complexiteit in uitvoering: OCW stelt niet te weten hoeveel rente elke individuele student zou hebben betaald zonder renteplafond en daarmee achteraf niet te kunnen bepalen wat de maatregel heeft gekost. Wij zijn nog in gesprek met OCW om te doorgronden in hoeverre OCW hier een punt heeft.
- Alhoewel opgenomen in het CA, zou het o.i. vanuit de inhoud geredeneerd een goede optie zijn om de maatregel te heroverwegen. Het is niet helder wat het doel ervan is. Als het doel is om het studiefinancieringsstelsel socialer te maken, zijn er andere instrumenten denkbaar. Die zouden budgettair beter beheersbaar zijn en mogelijk ook effectiever en doelmatiger. Indien de maatregel met strenge voorwaarden wordt vormgegeven, biedt het studenten weinig zekerheid (niet doeltreffend). Echter zonder deze voorwaarden zijn de potentiële kosten erg hoog (niet doelmatig).
- Onderdeel van de OCW-enveloppe is 110 mln. euro voor het verhogen van de uitwonendenbeurs. OCW overweegt zelf dit budget alternatief in te zetten voor het gelijktrekken van de normbedragen voor studiefinanciering van mbo- en ho-studenten. De gereserveerde 40 mln. voor deze maatregel zou hierbij betrokken kunnen worden.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

No go.

Dat is aan OCW.
↳ niet de afspraken ter discussie stellen, maar de voorwaarden om akkoord te gaan strak zetten.

↳ Geen risico's voor saldo toestaan, risico's zijn voor OCW-begroting.

↳ Tabel CA is leidend, daar zijn geen middelen gereserveerd!

↳ Ik sta geen extra risico's voor tegenvallers toe.

Ministerie van Financiën

HEDEN
TER ADVISERING T.B.V. MOGELIJK BILATERAAL CONTACT MET MOCW
Aan
de minister
9/4

Reeds besproken

Directoraat-Generaal Rijksbegroting Inspectie der Rijksfinanciën

Persoonsgegevens

Datum
3 april 2026

Notanummer
2026-0000125011

Bijlagen
(1) Nota 24 maart jl.

nota

CA-maatregel 2,5% rente studieleningen

Aanleiding

Eerder hebben we u geïnformeerd over de budgettaire risico's bij het renteplafond van 2,5% op de studieleningen uit het CA (bijlage 1). De maatregel wordt als onderdeel van de OCW-beleidsbrief besproken in de RSDI op 14 april. We verwachten dat MOCW donderdag contact met u zoekt.

Advies

Wij adviseren u langs onderstaande lijn te reageren:

- Deze maatregel staat in het CA. In het CA zelf is hiervoor geen specifiek bedrag opgenomen.
  N.B. Wel heeft bureau informateur destijds aangegeven dat uit de CA-envelop Onderwijs vanaf 2031 structureel 40 mln. voor het renteplafond zou zijn bedoeld. De totale envelop voor Onderwijs is 1,5 mrd. struc.
- De kosten van een renteplafond is afhankelijk van de renteontwikkeling en kan snel veel meer kosten dan 40 mln. Bij rente van 3,5% kosten al structureel ca. 200 mln. Een reservering van ca. 40 mln is daarom veel te weinig.
- Het is daarom van belang dat MOCW 1) met een realistische raming komt; 2) de maatregel beheersbaarder maakt door bijvoorbeeld het plafond niet absoluut te maken; en 3) voldoende budget reserveert binnen de envelop en 4) toekomstige mee- en tegenvallers inpast binnen de begroting van OCW.
- Hoe meer zekerheid MOCW studenten wilt bieden, hoe duurder de maatregel wordt. MOCW zal in dat geval nu meer ruimte moet vrijmaken binnen de CA-envelop en in de toekomst mogelijk grotere tegenvallers op de begroting moeten inpassen.
- Eventueel kunt u de volgende opties opbrengen om de financiële risico's beheersbaarder te maken: Een cap op het renteplafond tot 3% of 3,5%, een rentekorting van maximaal 1% en/of het beperken van de doelgroep tot huidige en toekomstige studenten (excl. oud-studenten). Voor alle opties gelden de reeds genoemde voorwaarden (bullet 3 hierboven).

Toelichting

- In het CA staat "*we maximeren de rente voor studenten op 2,5%*". Hiervoor is binnen de CA-envelop Onderwijs 40 mln. pj vanaf 2031 gereserveerd. Dit bedrag is enkel voldoende als de rente stijgt tot 2,7% en volstrekt onvoldoende voor het maximeren van de rente op 2,5%.
- Wij verwachten dat MOCW voorstelt om het renteplafond af te kappen op 4,5%, 80 mln. te reserveren binnen de envelop en toekomstige tegenvallers

ten laste van het generale beeld te laten komen. OCW stelt dat rente een generaal dossier is en de jaarlijkse mee- en tegenvallers door deze maatregel niet separaat te berekenen zijn. Het voorstel van OCW zou een budgettair risico van ca. 400 mln. inhouden, waar maar 80 mln reserve voor wordt aangehouden. Dit is nog exclusief gedragseffecten – wie gaat bijv. aflossen als de spaarrente boven de 2,5% komt. Daarmee is dit voorstel onvoldoende beheersbaar.

- Wij zien de volgende opties om de financiële risico's beheersbaarder te maken.
  - *Een cap op het plafond tot circa 3% tot 3,5%:* Studenten betalen 2,5%, totdat de rente stijgt boven de cap. Hoe hoger de cap, hoe groter het risico op gedragseffecten (studenten lenen meer om te laten renderen in de markt). Ook geldt dat de kosten bij een plafond jaarlijks sterk kunnen fluctueren. Ook als OCW zich erbij neerlegt dat zij tegenvallers specifiek dekken, is het de vraag op het plausibel is dat dit elk jaar lukt.
  - *Een rentekorting van bv. 1% (met een minimumrente van 0%):* Studenten betalen 1%-punt minder dan de rente op dat moment is. De kosten zijn beter beheersbaar omdat het p-effect vaststaat. Wel geldt ook hier, hoe hoger de korting, hoe groter het risico op gedragseffecten.
  - *Beperking van de doelgroep tot huidige (en toekomstige) studenten (excl. oud-studenten):* In CA staat alleen 'studenten' vermeld. Dit maakt inkadering van de doelgroep mogelijk, waardoor OCW nu een lager bedrag hoeft te reserveren binnen de envelop en risico's in de toekomst kleiner worden. Het plafond geldt dan alleen voor de rente die wordt opgebouwd tijdens de studie. Na de studie gaat de rente 'gewoon' meebewegen. Hierdoor verwachten wij dat de maatregel uit te voeren is met de huidig beschikbare middelen van 40 mln.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

vr. 24/4, 15.15-16.00

Ministerie van Financiën

HEDEN
TER ADVISERING T.B.V. BWO A.S. VRIJDAG (24 APRIL)
Aan
de minister
24/4

Directoraat-Generaal Inspectie der Rijksfinanciën

Persoonsgegevens

Datum
22 april 2026

Notanummer
2026-0000153932

Bijlagen
1. Bespreekstuk met Varianten
2. Nota 3 april jl.

nota

BWO Rentemaatregel

Aanleiding

Vrijdag 24 april 15:15-16:00u spreekt u met MOCW over het renteplafond op de studieleningen uit het CA. Er ligt een bespreekstuk voor met vier varianten om deze maatregel vorm te geven.

Advies

Wij adviseren u langs de volgende lijnen te reageren:

- U kunt uw waardering uitspreken voor het feit dat OCW heeft gezocht naar mogelijkheden om deze maatregel beheersbaarder te maken (variant 2 en 3).
- U kunt tegelijkertijd aangeven dat u niet in kunt stemmen met variant 1, 2 en 3, omdat deze varianten uitgaan van het dragen van een groot generaal risico (varianten 1 en 2) of een generale bijdrage (variant 3).
- U kunt benoemen dat, net als voor alle CA-maatregelen, de budgettaire tabel leidend is. Met de beschikbare ruimte van 40 miljoen in de CA-envelop kan een rentekorting van 0,2% worden geboden (variant 4).
- Indien MOCW vindt dat de maatregel hiermee te weinig effect sorteert, moet zij meer middelen vrijmaken binnen de CA-envelop Onderwijs (1,5 mld.). Bijvoorbeeld 100 miljoen voor een rentekorting van 0,5%.

Terugvaloptie

Naar verwachting zal MOCW zoeken naar ruimte om de budgettaire kosten/risico's te delen (zoals in variant 2 en 3). Om hierin tegemoet te komen, zou u het volgende kunnen verkennen:

- OCW dekt in totaal 80 mln. uit de CA-envelop. Hieraan kan vanaf 2031 40 mln worden toegevoegd vanuit de AP-reservering Microchipsector Beethoven.
- Met dit budget van 120 miljoen kan OCW een rentekorting van 0,6% dekken of een renteplafond van 2,5% met een cap van bv. 3,1% instellen.
- In het geval OCW een renteplafond wenst van 3,5% kunt u dit toestaan als OCW toezegt zelf de eventuele tegenvaller te dekken als die zich voor gaat doen (potentieel ca. struc. 80 mln.).
- In beide gevallen accepteren we dat er geen rekening wordt gehouden met eventuele gedragseffecten (studenten besluiten meer te lenen).

Toelichting

- Sinds uw contact met MOCW op 8 april heeft OCW goede pogingen gedaan om tot varianten te komen die in de vormgeving beheersbaarder zijn.
- De vier varianten zijn:
  1) Renteplafond met onbeheerste risico's

23/4

2) Bewegend renteplafond ('cap')
3) Rentekorting hoger dan de beschikbare CA-middelen
4) Rentekorting binnen de beschikbare CA-middelen.

- OCW stelt in variant 2 voor om het renterisico te maximeren tot een *cap* van bv. 3,5%, waarna de student weer evenredig meebetaald. In variant 3 stelt zij voor een rentekorting te bieden aan de student van bv. 0,5%. Voor beide varianten levert OCW echter onvoldoende dekking en vragen FIN generaal voor de restrisco's aan de lat te staan.
- OCW staat op het standpunt dat:
  - De *autonome* renteontwikkelingen een generaal dossier zijn, en daardoor vinden zij dat de maatregel eigenlijk voor rekening FIN is. Hier valt tegenin te brengen dat OCW een *beleidsmatige* afslag doet op de autonome renteontwikkeling.
  - Door de maatregel in te perken MOCW al veel politieke pijn pakt (alle opties wijken al sterk af van wat er in het CA staat "we maximeren de rente voor studenten op 2,5%"). Daarom vindt OCW dat een grotere bijdrage vanuit FIN voor de hand ligt.
  - De kosten van de maatregel achteraf niet goed te berekenen zijn en dat dit ook een reden is om de restrisico's voor het generale beeld te laten.
- Van de AP-reservering Microshipsector Beethoven is oorspronkelijk 40 mln. vanaf 2031 gereserveerd ter bekostiging van extra studenten als gevolg van het microchip talentprogramma. Uit de nieuwste raming blijkt dat er beperkt extra studenten instromen. Het gaat vooral om een verschuiving van studierichting. Dit deel van de reservering lijkt daarmee niet langer nodig voor het oorspronkelijke doel.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.